

Bara hälften av de stora hälsocentralernas tandläkare nöjda

På senare tid har Finlands Tandläkarförbund gjort stora satsningar på att följa med och undersöka hur kollegerna trivs med sitt arbete och man orkar med dess påfrestningar. I april 2004 publicerade Institutet för arbetshygien en stor och heltäckande undersökning under rubriken Finländska tandläkares trivsel i arbetet. Enligt den var läget bland tandläkarna ganska gott våren 2003. Redan då kunde man i alla fall se tecken på att situationen höll på att försämrans. Tandvårdsreformen och den vårdgaranti som introduceras i mars nästa år har igen förändrat munhälsovården på många sätt.

Tandläkarförbundet bestämde sig för att reda ut dagsläget genom att fråga tandläkarna på de 20 största hälsocentralerna hur de upplever sitt arbete och tandvårdsreformens verkningar just nu. Tydligt var undersökningen en fullträff beträffande både tidpunkt och ämne. Kolleger som av någon orsak inte fick frågeformuläret bad speciellt att få delta efter att ha sett formuläret på sina arbetsplatser.

Nästan alla tandläkare uppgav att det hade skett en dramatisk ökning av både efterfrågan på vård och av brådskande akutvård. Det är knappast någon överraskning, och det behöver ju inte i sig vara något enbart negativt. När man lägger ihop detta med att flera än två tredjedelar av tandläkarna upplever tandvårdsreformens inverkan på det egna arbetet som negativ blir saken där-emot betydelsefull. När vi frågade efter effekten på de centrala komponenterna i det egentliga välbefinnandet på arbetet, nämligen atmosfären på arbetet, motivationen och ledarskapet, ansåg de flesta att effekten varit negativ. Det ansåg också tandläkare i förmansposition, med undantag av ledande tandläkare som upplever situationen positivare. Dessutom upplever bara var tredje tandläkare på hälsocentraler med ett befolkningsunderlag som överstiger 100 000 invånare att de har ett inflytande över sitt eget arbete.

Också små förändringar kan som känt vara smärtsamma och frustrerande. Förändringarna inom munhälsovården har påverkat alla tandläkares arbete och har varit så omfattande att man inte kan avfärda undersökningens resultat med att kalla dem ett normalt motstånd mot all förändring. Detta i all synnerhet då alla tandläkare enligt den stora undersökningen om välbefinnandet på arbetet i princip förhöll sig mycket positivt till tandvårdsreformen.

Den ovanstående tolkningen stöds också av att tandläkarna fortfarande förhåller sig mycket positivt till sina sociala arbetsgemenskaper, men bara hälften är nöjda med

sitt nuvarande arbete. Det är något som ansvariga överordnade och förtroendevalda inte kan förbise. Det är ovanligt, och därför också oroande, att så många är missnöjda med sitt eget arbete. För att man skall kunna styra utvecklingen inom den kommunala tandvården i önskad riktning måste man nu vara speciellt lyhörd för personalens åsikter, och så måste man ju naturligtvis känna till och behärska de vanliga principerna för ledarskap.

I den här undersökningen var majoriteten av tandläkarna av den åsikten att deras patienter inte får den vård de skulle behöva inom rimlig tid. Långa väntetider och köer förbättrar inte någons munhälsa, och dessutom belastar de tandläkarna som upplever att vårdens kvalitet blir lidande. Vore det inte äntligen dags att medge att hälsocentralerna inte på något sätt kan behandla alla som försöker få vård?

Undersökningen om tandläkarnas välbefinnande på arbetet rekommenderar också en mängd åtgärder. Man konstaterar att man kan gå två vägar om man vill påverka välbefinnandet: dels kan man se till att de kvantitativa och innehållsmässiga krav som upplevs som en belastning inte blir för stora, och dels kan man stärka de positiva resurserna, nämligen arbetets självständighet och utvecklande karaktär samt de kollegiala kontakterna. Nu måste man verkställa alla de rekommendationer undersökningen för fram.

I undersökningen frågade man också tandläkarna på de tjugo största hälsocentralerna på vilket sätt det vore möjligt att få patienterna behandlade inom en rimlig tid. Nästan alla ansåg att det viktigaste vore att öka antalet tandläkartjänster. Satsningar på personalens välbefinnande ansågs nästan lika viktiga. Det måste ju anses återspegla tandläkarnas starka identifikation med sitt arbete, och deras vilja att jobba hårt bara också deras åsikter och deras välbefinnande beaktas.

På sidorna 1188—1193 i denna tidning och på Förbundets webbplats finns ett sammandrag av svaren som tandläkarna på de största hälsocentralerna gav. Det finns all orsak för alla tandläkare att bekanta sig med dem. Det är viktigt att tandläkarna öppet för fram sina åsikter, både på enskilda arbetsplatser och i en vidare krets på lokal nivå. Med aktivitet och samarbete är det helt möjligt att påverka munhälsovårdens strukturer. Man skall inte gå med på vad som helst.

ANJA EEROLA